

SUOMEN MUSEOLIITTO
FINLANDS MUSEIFÖRBUND
FINNISH MUSEUMS ASSOCIATION

Annankatu 16 B 50, FI-00120 Helsinki, Finland
Tel + 358 9 5841 1700 Telefax + 358 9 5841 1750
e-mail: museoliitto@museoliitto.fi www.museoliitto.fi

Asia: Hallituksen esitys HE 79, 2015 vp, hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta

Viite: kutsu asiantuntijakuulemiseen 12.11.2015/asiantuntijakuuleminen 19.11.2015

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Kulttuuriin investoimisen aika on nyt

Suomessa kulttuuri ja siihen liittyvät palvelut ovat niitä harvoja toimialoja, joiden odotetaan kasvavan huomattavasti. Suomessa matkailutulo oli vuonna 2014 yli 4 miljardia euroa. Summa on kaksinkertaistunut 2000-luvulla. Kasvun odotetaan jatkuvan, ja vuoteen 2020 mennessä matkailualalle arvioidaan syntyvän yli 140 000 uutta työpaikkaa.

Museot ja kulttuuripalvelut ovat matkailun perusta. Ilman niitä ennustettu kasvu ei toteudu, sillä matkailijat tarvitsevat syyn matkustamiseensa. Matkailutulojen kasvulla ei kuitenkaan ole mahdollista korvata perusrahoituspuhjan pettämistä museoissa ja kulttuuripalveluja tuottavissa organisaatioissa. Vaasan yliopiston vuonna 2013 tekemän aluetaloudellista vaikuttavuutta selvittäneen tutkimuksen mukaan museoihin jäi vain 4 prosenttia niiden aikaansaamasta 0,5 miljardin euron matkailutulosta. Samassa tutkimuksessa todetaan, että 40 prosentille kyselyyn vastanneista museo on tärkein tai yksi tärkeimmistä syistä paikkakunnalle matkustamiseen.

Matkailutulon vähäisyys on seurausta siitä, että museovierailujen taloudellinen kynnys on haluttu pitää matalana yhteiskuntapolitiisilla valinnoilla. Siinä on myös onnistuttu. Vuoden 2014 museotilaston mukaan 54 prosenttia museokävijöistä oli ilmaiskävijöitä. Suurimpana yksittäisenä ilmaiskävijäryhmänä ovat joko koululuokkien tai vanhempiensa kanssa museossa vierailevat lapset ja nuoret. Museoiden budjeteista 80 prosenttia on julkista rahoitusta. Sillä mahdollistetaan muun muassa ilmainen sisäänpääsy sekä alhaiset sisäänpääsymaksut.

Museot ja kulttuuripalvelut ovat sekä Suomessa tehtyjen että kansainvälisten selvitysten mukaan yhteiskunnalle taloudellisesti kannattavia toimijoita. Kannattavuus tulee ennusteiden mukaan paranemaan matkailun lisääntyessä.

Museoilla ja kulttuuripalveluilla on todettu olevan myös yhteiskuntarauhaa edistäviä vaikutuksia. Ne lisäävät kulttuurienvälistä keskustelua ja sen myötä parantavat ihmisten välistä ymmärrystä. Tämän roolin odotetaan kasvavan meneillään olevan pakolaiskriisin jatkuessa.

Suomen museoliitto painottaa, että museotoiminnan mahdollisuuksien ja vahvuuksien hyödyntämistä ei pidä vaarantaa esityksessä olevilla säästötoimenpiteillä. Säästöjen osuus julkisen talouden rakenteiden korjaamisessa on mitätön – museoiden valtionosuuteen käytetään valtion budjettivaroista 0,03 prosenttia.

Museoiden rahoitusta on leikattu vuodesta 2012 alkaen

Museo- ja kulttuurialan rahoitukseen on kohdistettu leikkaustoimenpiteitä vuodesta 2012 alkaen. Hallituksen esitys (HE 79, 2015) jatkaisi toteutuessaan leikkauksia vuoteen 2019 saakka. Tämä aiheuttaisi huomattavia vaikeuksia erityisesti pienempien ja kaupunkikeskusten ulkopuolella sijaitsevien museoiden ja kulttuurilaitosten toiminnalle. Niissä valtionosuuden merkitys toiminnalle on

keskimääräistä suurempi. Myös mahdollisuudet korvaavan rahoituksen hankintaan ovat vähäisemmät kuin suurissa museoissa.

Aiempien rahoitusleikkausten ja kohonneiden kiinteistö- ja henkilöstökulujen vaikutukset näkyvät jo nyt. Palkatun henkilöstön ja erityisesti vakituisen henkilöstön määrä on laskenut. Lisäksi kokoelmatyöhön käytettäviä resursseja on vähennetty museoiden kiinnittäessä entistä enemmän huomiota lyhytjänteisempään ja suoria tuloja tuovaan työhön esimerkiksi näyttely- ja tapahtumapalvelujen parissa.

Valtionosuusrahoitus takaa erityisesti museoiden perustehtävien toteuttamisen. Museoiden perustehtäviä ovat:

- jättää työstämme ja ajastamme viestiä ja jälkiä tuleville sukupolville
- siirtää tietoja, arvoja ja yhteisiä kertomuksia tuleville sukupolville
- arvostaa edellisten sukupolvien työtä, osaamista, tekoja ja saavutuksia
- kertoa omasta merkittävyystämme ja tärkeydestämme

Museot ylläpitävät yhdessä arkistojen ja vapaakappalekirjastojen kanssa kansallista muistiamme säilyttämällä yhteisölle tärkeitä esineitä, taidetta, valokuvia ja muita dokumentteja. Kokoelmatyön laiminlyöntien seurauksia ei useimmissa tapauksissa voi myöhemmin korjata. Tuhoutunutta tai nykyhetkestä tallentamatta jäänyttä kokoelmaa ei ole mahdollista palauttaa rahoitustilanteen parantuessakaan.

Lakiesitys peruttava

Suomen museoliiton näkemyksen mukaan Suomen hallitus on tekemässä päätöstä, joka aiheuttaa peruuttamatonta vahinkoa suomalaisen kulttuuriperinnön säilymiselle. Suomen museoliitto korostaa, että lakiesityksessä olevilla leikkauspäätöksillä ei ole leikkauksen perusteena olevan tavoitteen saavuttamiseksi lainkaan käytännön merkitystä.

Suomen museoliitto esittää, että esitys perutaan tai otetaan uudelleen käsittelyyn sen sisältämien rakenteellisten ongelmien korjaamiseksi ja siitä seuraavien vaikutusten arvioimiseksi.

Helsingissä 19.11.2015

Suomen museoliitto ry

Janne Vilkkuna
puheenjohtaja

Kimmo Levä
pääsihteeri